

Projev k příležitosti 140. výročí založení SDH Vanovice

Do půdy vsazen byl stromek malý, zahříván láskou vznešených srdcí, zaléván potem těch, kteří chtěli učinit náš život krásnějším a dokonalejším.

Strom tento rostl, rok od roku sílil a mohutněl, hlouběji zapouštěl své kořeny a ratolesti jeho rozkládaly se jako ramena, jež jako by chtěla obejmout vše dobré, krásné a vznešené.

Dožil se strom náš stočtyřiceti roků obsypán ovocem práce a zve do své náruče všechny, kdož dokázali pochopit velikost, vznešenost a krásu lidské práce a lásky.

A ti, kteří stromek sázeli a po celý svůj život jej ošetřovali? Jeden za druhým pohroužili se v nitro země, aby dřímali svůj tichý, věčný sen... Jejich místo zaujali noví průkopníci hasičské myšlenky, vyrostla jich nekonečná řada a všichni se stejným nadšením a srdnatostí pokračují v budování odkázaného díla.

Naše myšlenky zalétají v tuto chvíli do dávné minulosti a my s hrdostí hledíme na vykonané dílo. Stočtyřicet let nezištné, obětavé a usilovné práce pro bližního, pro národ. Kdo by proto rád nevzpomínal a nesnažil se proniknout minulostí, aby mohl shlédnout tento nepřetržitý řetěz dobrovolné práce, odříkání se vlastního já všech těch, kteří se zasloužili o vybudování tohoto nesmrtelného díla - hasičského sboru ve Vanovicích.

Vážení přátelé, vážení hosté,

dostalo se mi cti, abych na dnešní slavnostní akci byl v krátkosti Vaším průvodcem dějinami stočtyřicetiletého trvání Sboru dobrovolných hasičů obce Vanovice. Rád se tohoto úkolu ujímám a pokusím se nám všem přiblížit prvopočátky našeho sboru, jakož i dále pokračující vývoj v obdobích ne docela tak vzdálených.

Těžko by se mi mohlo povést zhostit se tohoto úkolu, kdybych neměl k ruce pomocníky nejpopovolanější v podobě dochovaných zápisů v kronice a jednatelských knihách sboru a přenášených vyprávění pamětníků těchto období a kdybych se sám nepodílel na zpravování kroniky sboru zpětně za více jak sto let.

Hasičský sbor ve Vanovicích byl založen již v roce 1872. Pyšní se tak tím, že je nejstarším hasičským vesnickým sborem na Moravě. Toto prvenství Vanovice získaly hlavně díky osvícenosti svých dvou vlasteneckých buditelů – nadučitele Františka Břeňka a evangelického faráře Viléma Kuhna, kteří založení iniciovali. V té době na celé Moravě existovalo jen 6 dobrovolných hasičských sborů.

V dobách dávno minulých znamenal v podstatě každý požár na vesnici velkou katastrofu. Bez vybavení a organizované pomoci lidé většinou jen bezmocně přihlíželi jak lehá popelem jedno stavení za druhým. Vanovice nebyly výjimkou. Kronikáři zaznamenali velké požáry v roce 1730, později pak 1794, 1827, 1870, nebo 1872. A obec nezůstala netečnou. Již roku 1849 vanovičtí rozhodli o pořízení dřevěné ruční stříkačky, kterou dodala firma z Vídně. Tato byla do obce dodána a staral se o ni výměnkář Tomáš Čejka. Tato je dodnes ve vlastnictví vanovických hasičů a k vidění je ve skanzenu v Příkazech u Olomouce. A zachováním pro generace příští je její vyobrazení . novém hasičském praporu.

Při založení sboru v roce 1972 se do něj přihlásilo 36 členů, prvním předsedou byl zvolen Vilém Kuhn. Posléze se stal předsedou čestným a sbor jako předseda vedl přes 20 let pan František Břeněk. Hned od počátku naši hasiči pomáhali u požárů nejen ve Vanovicích,, ale i v Malé Roudce, v Uhřicích nebo Šebetově. Součástí jejich činnosti byla pravidelná cvičení, ale také různé slavnosti. Pravidelně pořádali plesy, výlety, průvody, zábavy, dožínky a dokonce i začali hrát divadlo. Ne všechny akce se však vydařily podle představ pořadatelů. Např. v r. 1932 o tradičním výletu kronika praví: „Došlo k výtržnostem Opatovských.

V 21 hod se hudebníci ztratili právě v nejlepší náladě. Hasiči nechyběli ani při různých slavnostních událostech v obci i v okolí. Např. v r. 1926 při otevření dětské útulny v Boskovicích, 1929 při vítání pres. Masaryka při průjezdu Šebetovem, byli i u toho když v r. 1934 do Vanovic přijel básník a dramatik Jiří Mahen. Také v pozdějších zápisech v kronice je

zřejmě, že hasiči pravidelně pořádali různé akce. Např. Ples požárníků, vinobraní, nebo karneval, předpout'ové a mikulášské zábavy, hasičské výlety, sportovní odpoledne pro děti, a další.

Naše družstva mužů, žen i mládeže se pravidelně účastní hasičských soutěží v okolí. A hasičárna – ta se pyšní spoustou pohárů pro vítěze těchto soutěží.

Několik zajímavých údajů z historie sboru:

1882 – sbor slavil deset let svého trvání. Tehdy koupil novou požární stříkačku, která už měla savice, takže se do ní nemusela nalévat voda

1892 – spolek obdržel ocenění za dobrou činnost a za zásah v Šebetově od hraběte Königswatera ve výši 25 zlatých a dalších 50 zlatých od zemského výboru

1906 – sbor uspořádal slavnost, kde předali čestnou medaili svému náčelníkovi Janu Bílkovi, kterou mu udělil císař František Josef I.

27. října 1906 vypukl oheň na stájích domu č.p. 53 pana Dokoupila, hostinského ve Vanovicích. Místní sbor byl na místě v 5 min a díky včasnému zásahu se oheň podařilo omezit jen na chlěvy. Podařilo se uchránit dům č.p. 4 pana Nechuty, který za to daroval sboru 20 korun a Krakovská pojišť'ovna pak 30 korun

1912 – sbor zasahoval u šesti požárů v okolí. Třikrát v Borotíně, jednou v Kninících a dvakrát v Šebetově – tam 14. února hořela parní pila.

Období první světové války – bylo rozhodnuto sbor kvůli povolání náčelníků i některých členů do zbraně rozpustit a zřídit jen prozatímní sbor než válka pomine. Na výzvu starosty obce přistoupilo 30 nových členů. V roce 1915 padl na bojišti první podnáčelník sboru Rudolf Bohatec, v Praze zemřel dlouholetý předseda a zakladatel František Břeněk a roku 1916 tehdejší předseda Emanuel Dvořáček. Po jeho smrti byla činnost do 1. ledna 1920 přerušena.. Kromě Rudolfa Bohatce padli v 1. sv. válce i další členové sboru František Chalupa a Augustin Kopecký.

V roce 1926 účast sboru na hašení velkého požáru ve stodole velkostatkáře Gustava Riedla v Borotíně. Požáru padly za oběť tři stodoly s nevymláčeným obilím, seno, velká mlátička, vůz od traktoru i osobní auto, ve které přijeli hosté na svatbu.

Rok 1933 – bylo rozhodnuto o zahájení opravy a přestavby hasičského skladiště. Každý člen měl na opravě bezplatně odpracovat 4 dny, zadání stavby bylo svěřeno staviteli Hronkovi z Boskovic. Celkové náklady na stavbu dosáhly 8,5 tis korun a již za 3 měsíce se v novém skladišti konala první členská schůze.

Rok 1938 – po podepsání mnichovské dohody byli povoláni do zbraně bratři Frant. Štulpa, Svatopluk Vlk, Karel Kavan, Karel Dokoupil, Emanuel Dokoupil, Alois Veselý, Rudolf Drábek, Rudolf Bohatec, Bohumil Chalupa, František Sedlák, Augustýn Buryška, František Náhlík, Josef Lébiš, Karel Ambroz, Josef Kupsa a Josef Kalabus.

Rok 1939 – ještě před vypuknutím 2 sv. války se hasiči rozhodli koupit novou motorovou stříkačku. Vybrána byla stříkačka od firmy Stratílek z Vysokého Mýta. Byl to model 363 s příslušenstvím 40 m hadic 1 hubice Rekord, 1 harcovka, 2 čtyřmetrové díly díly savic a jeden šoupátkový dvoják. Stála tehdy 27 tis Kč a půjčku jim na ni poskytla občanská záložna ve Vanovicích s prominutím úroků.

Roku 1942 se ve sboru poprvé objevily i ženy, sbor koncem roku čítá 24 bratrů a 6 sester. První valná hromada po 2 sv. válce se konala 10. července 1945, kdy si hasiči připomenuli památku umučených bratrů Josefa Náhlila a Josefa Šenka. Kromě nich bylo za války umučeno a popraveno dalších 20 občanů Vanovic.

V roce 1950 byl zakoupen nákladní automobil Büsssing NAG od firmy Vladimír Cvrkal Brno. V roce 1955 byl sbor přejmenován na Československý svaz požární ochrany.

Na počátku šedesátých let sbor zažíval krizi, kronika praví : Nedělalo se nic, záznamy nejsou, veškerá snaha není, jednatel nepodával žádná hlášení, ani oběžníky, preventář je na vojně, dá se říct, že dva roky jednotka včetně vedení nevykazovala žádnou činnost.

V r. 1961 hořelo u Matovčků v č. 64, shořela stodola a chlévy, požár založil syn majitele, při zásahu byl zraněn a popálen velitel hasičů Emil Chmel.

V r. 1969 sbor koupil ojeté vojenské auto T -805, začala stavba nové požární zbrojnice na místě původního, již nevyhovujícího skladiště.

Rok 1972 – rok stého výročí založení sboru. Konala se velká oslava 15. a 16. července, při které byla slavnostně otevřena nová požární zbrojnice.

21. srpna 1973 byla hasičům předána nová motorová stříkačka

Rok 1982 – oslavy 110 let trvání sboru. Hasiči dostali požární vozidlo Avia, včetně stříkačky.

V roce 1990 byla zahájena výstavba nové požární nádrže v Křemílkách.

Rok 1992 – velkolepé oslavy 120 let od založení sboru za obrovské účasti více jak tisíce návštěvníků. Byly zde předvedeny atraktivní ukázky hasičské práce, výstava hasičské techniky a slavnostní průvod obcí na výletišť. Program byl doprovázen dechovou hudbou Bojané. Krátce po oslavách prověřil připravenost hasičů požár domku pana Bohatce.

Oslavy 125 let trvání sboru v roce 1997 se konaly jen pár dní po ničivých záplavách, které zasáhly řadu obcí v ČR. Byla uspořádána sbírka na pomoc postiženým obcím a příspěvek ve výši 10 tis Kč byl zaslán obci nejpostiženější, obci Troubky u Přerova.

Rok 2002, rok slav 130 let existence sboru. Obce Vanovice dne 2. srpna postihl silný přívalový déšť, kdy během hodiny spadlo více jak 90 mm vody na m2. Byly zatopeny sklepy některých domů, silnice a chodníky byly zaplaveny bahnem a kamením a jejich povrch v několika místech obce byl zničen. Na odstraňování následků se vydatně podíleli právě naši hasiči.

V roce 2005 obdržel sbor dotaci od Jm kraje ve výši 100 tis Kč, která byla použita na opravu požární Avie a obnovu části výzbroje.

V roce 2007 zásahová jednotka sboru ve spolupráci s okolními sbory úspěšně uhasila požár lesa Na Kopaninách ve Vanovicích

V roce 2008 se sbor podílel na překonání rekordu v dálkové předávce vody s historickými vahadlovými stříkačkami. Byla využita stříkačka z roku 1882 a za účasti 34 historických stříkaček byl rekord ve vedení dlouhém 2 720 m překonán.

Rok 2011 – vanovičtí hasiči si nechali zhotovit vlastní prapor ve firmě Velebný a Fam Ústí nad Orlicí. Jeho pořizovací hodnota byly 55 800,- Kč a na jeho zhotovení přispělo i 111 rodin z Vanovic při sbírce, celkovou částkou 17 360 Kč. A jeho předvedení a posvěcení je součástí i dnešního programu oslav 140 let založení sboru.

Rok 2012 je kromě dnešních oslav významný i tím, že SHD Vanovice uspěl se žádostí o evropské dotace v rámci PRV u MAS Partnerství venkova. V rámci toho projektu byly vyměněna všechna dřevěná okna i vstupní dveře za plastová a pořízena 2 posilovací zařízení, která budou sloužit nejen hasičům, le i všem občanům ke zvýšení fyzické kondice. Sbor v tomto roce má 69 členů, z toho je 9 žen, 15 mladých hasičů do 15 let, 3 dorostence a 42 mužů. Starostem sboru je pan Josef Pavlík, místostarostou Pavel Charvát, velitelem Miroslav Přibyl, jednatelem Martin Chalupa, hospodářem Ing. Vladimír Hruška, vedoucím mládeže Eva Čejková, referentem MTZ Svatopluk Dračka, referentem prevence Květoslav Geršl, revizorem Pavel Čejka a členy výboru jsou dále Lukáš a Josef Čížkovi.

Letošních oslav 140 let od založení sboru se bohužel nedožil dlouholetý člen a funkcionář sboru i starosta okrsku Šebetov pan Svatopluk Dračka, který jenž nás před pár měsíci opustil. Navždy však zůstane v historii sboru zapsán jako dlouholetý velitel, a držitel snad všech hasičských vyznamenání včetně titulu Zasloužilý hasič, medaile Za mimořádné zásluhy, medaile Za záchranu života či řádu sv. Floriána. Dnes mu im memoriám udělil Jihomoravský kraj na slavnostní schůzi stříbrnou medaili Jm kraje za dlouholetou a obětavou práci při zajišťování požární ochrany v rámci Jm kraje. Stejnou medaili obdržel i další dlouholetý funkcionář sboru pan Slavomír Tajovský. Sbor obdržel od Jm kraje u příležitosti dnešních oslav čestné uznání za obětavé zajišťování požární ochrany v Jm kraji.

Zastupitelstvo obce Vanovice svým usnesením udělilo SDH Vanovice čestnou stuhu, která už navždy bude součástí dnes požehnaného praporu, a kterou za chvíli na prapor připnu.

Proudem času uplynulo již 140 let. 140 let činné a plodné práce plynoucí v koloběhu let, beroucí s sebou všechny pohnuté události propadající se do neznáma zanechávající za sebou stíny historie patřící nenávratně minulosti. Jen šlechetné myšlenky a obětavé činy přetrvávají svou dobu, nesouc s sebou nezapomenutelné dojmy dávných let. A tak nevzpomenout oněch obětavých předchůdců, kteří žili se zápalem v srdci dát vše do služeb pro velkou požární myšlenku přispívající tak ochraně majetku a svých bližních. Dávno již spí věčný sen ti, kteří stáli u kolébky požárního zrodu a zanechali zde plody své práce, aby tak další pokračovali v započatém díle připraveni převzít úkoly požární organizace se snahou svědomitě plnit povinnosti hasičstva a uchránit majetek a plody celé společnosti.

Vážení přátelé, milí hosté,

závěrem mi dovoluji, abych poděkoval všem, kteří se jakoukoli měrou zasloužili o to, aby se dnešní oslava mohla konat. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat i všem sponzorům, kteří buď finančním způsobem nebo věcným darem přispěli ke zdatu dnešních slavností. Poděkování patří i Obci Vanovice, která činnost sboru každoročně finančně podporuje. Necht' i dále jsou naše kroky řízeny tím nejjednodušším heslem - kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody. Ať žije tradice, ať žijí naše činy, ať za našeho přispění vzkvétá naše krásná česká vlast, naše krásná obec Vanovice!

Děkuji za pozornost!